

מדינת ישראל
הנהלת בתי-המשפט
אגף הביקורת הפנימית ותלונות הציבור

ביצוע החלטת ממשלה בנושא "ממשלה ירוקה"

ייעול התפעול של משרדי הממשלה בהיבטים סביבתיים

נובמבר 2022

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

תוכן עניינים

2	פתח דבר
4-10	תמצית מנהלים
	מבוא
11-12	החלטות הממשלה
13	מטרת הביקורת
13	היקף הביקורת
14	אופן יישום ההחלטה במשרדי הממשלה
	פירוט הממצאים
16	מרכיבי ההחלטה וסטטוס יישומם בהנהלת בתי המשפט
17	ממצאים חיוביים
18	מינוי צוות ירוק
19-20	צריכת חשמל
21-22	התייעלות אנרגטית
23	השימוש בחומרי גלם ממחוזרים
24-25	הפחתה בצריכת נייר
26	צריכת מים
27-28	צריכת דלק
29-30	רכש ירוק
31-32	המלצות

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

פתח דבר

ביום 13.12.09 אושרה החלטת ממשלה מספר 1057 בנושא "ממשלה ירוקה" – ייעול התפעול של משרדי הממשלה. ההחלטה נועדה להעמיד את משרדי הממשלה כדוגמא ומופת לתפקוד סביבתי, שמשלב שיקולים של קיימות במסגרת הפעילות השוטפת.

ההחלטה מבטאת מחויבות לשיפור סביבתי ואימוץ דפוסי ניהול והתנהגות אחראים מבחינה סביבתית. לכל משרד ממשלתי שגרת פעילות שונה ולכן על כל משרד להשתפר ביחס לעצמו.

הטמעת החלטת הממשלה תורמת למשרד במספר היבטים:

- ❖ שימור משאבי הטבע, מניעת זיהום והפחתת מפגעים בסביבה.
- ❖ חיסכון כספי ציבור, עידוד ייצור ושימוש ב"מוצרים ירוקים".
- ❖ שיפור תדמית המשרד כגוף המקדם שיקולי קיימות בהתנהלותו.

הנתונים המופיעים בדוח זה מתבססים בעיקרם על התייחסותם של: אגף הרכש, אגף הבינוי והלוגיסטיקה, אגף המחשוב ואגף תקציבים.

תודה לכולם על שיתוף הפעולה ואיסוף הנתונים שנמצאים בבסיס ביקורת זו.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

תמצית מנהלים

רקע

במסגרת תוכנית העבודה השנתית שאושרה על ידי מנהל בתי המשפט, ערך אגף הביקורת הפנימית ותלונות הציבור, ביקורת בנושא החלטת הממשלה: "ממשלה ירוקה".

הצורך הדחוף לאזן בין הצרכים הכלכליים והחברתיים, לבין שימור משאבי הטבע בהווה, למען הדורות הבאים, הוליד את החזון של "פיתוח בר קיימא". "פיתוח בר קיימא" מנחה לדפוס ניהול והתנהגות יעילים ואחראים מבחינה סביבתית, המעודדים שימוש מושכל במשאבים וחיסכון תקציבי ניכר. פיתוח זה, מבוסס על העיקרון כי יש לשמר את משאבי הטבע ולשמור על סביבה בריאה על מנת שהחברה תמשיך להתפתח בטווח הארוך.

מתוך תפיסה לפיה ראוי שהממשלה תהווה דוגמה ציבורית להגנה על איכות הסביבה ותוביל את המאמץ לשימור סביבה ברת קיימא התקבלו מספר החלטות ממשלה. תכליתן של החלטות, ייעול עבודת הממשלה בהיבטים סביבתיים והפחתת ההשפעות החיצוניות השליליות הנובעות מפעילותם של משרדי הממשלה.

להלן ההחלטות:

1. החלטת ממשלה מס' 4095 מיום 18.9.08 כאן צעדים להתייעלות אנרגטית – צמצום בצריכת החשמל.
2. החלטת ממשלה מס' 1057 מיום 13.12.09 כאן ייעול התפעול של משרדי הממשלה.
3. החלטת ממשלה מס' 5090 מיום 02.09.2012 כאן – תיקון החלטת ממשלה מס' 1057 במסגרתה הושם דגש על שימוש במכרזים ירוקים ע"י קביעת יעדים ארוכי טווח.
4. החלטה מס' 1403 מיום 10.4.2016 כאן – תכנית לאומית ליישום היעדים להפחתת פליטות גזי חממה ולהתייעלות אנרגטית – צמצום בצריכת החשמל בשיעור של לפחות 17% עד שנת 2030. ייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת.

החלטת ממשלה 1057 הטילה על משרדי הממשלה שיפור מדדי ביצוע ב 5 תחומים עיקריים:

1. הפחתה בצריכת משאבים – הפחתת ברמת הצריכה הכוללת של מים, חשמל ונייר.
2. הגברת השימוש בחומרי גלם ממוחזרים/ יעילים סביבתית – שימוש בנייר ממוחזר וכוסות חד פעמיות מחומרים מתכלים.
3. צמצום כמות הפסולת המיוצרת במשרד – בשלב הראשון נקבע יעד הפחתה בצריכת פחיות ובקבוקים.
4. כלי רכב מעוטי זיהום – קביעת דרגת זיהום מקסימלית לכלי רכב במכרזים לרכישת רכבים. ניקוד נוסף במכרזים לרכישת כלי רכב בעלי צריכת דלק נמוכה, הטמעת תכנים בנושא נהיגה חסכונית בדלק בהדרכות של מנהל הרכב.
5. יעד "רכש ירוק" – על המשרד לוודא כי מתוך כלל הוצאותיו השנתיות על רכש משרדי שיעור ההוצאה השנתי המוצא באמצעות מכרזים ירוקים יעמוד עד לסוף שנת 2020 על 20%.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

היקף ההתייעלות השנתי הנדרש במסגרת החלטות 1057, 5090 החלטה 1057 קובעת כי ביצועי המשרד לשנים 2008-2009 ישמשו לקביעת נתוני הבסיס שהמשרד נדרש לחסוך ביחס אליהם.

המוצר בו נדרשת הפחתת הצריכה	שיעור הנדרש	הפחתה
		צריכה גבוהה (לפחות 10% יותר מהממוצע)
		צריכה ממוצעת (עד 10% מעל או מתחת לממוצע)
		צריכה נמוכה (לפחות 10% מתחת לממוצע)
נייר(צריכה כוללת)	10%	13%
חשמל(צריכה ממוצעת ל1 מ"ר)	2%	2%
מים (סה"כ הצריכה)	3%	5%
פחיות(סה"כ צריכה)	5%	8%
בקבוקים(סה"כ הצריכה)	5%	8%
שימוש בנייר ממוחזר		25%
שיעור שימוש בכוסות חד"פ מחומר מתכלה		25%
דלק	2%	2%

היעד הנדרש	המוצר בו נדרש שילוב תחליף סביבתי
25%	נייר ממוחזר (שיעור השימוש בנייר ממוחזר מתוך כלל צריכת הנייר במשרד).
25%	כוסות חד פעמי עשויות מחומרים מתכלים (שיעור השימוש מתוך כלל צריכת הכוסות החד פעמיות במשרד)

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

מטרת הביקורת ומהלך הבדיקה

הביקורת למדה את החלטות הממשלה והוראות התכ"ם הרלוונטיות. נגשה והתכתבה עם בעלי התפקידים הרלוונטיים ובחנה את הדברים הבאים:

1. יישום החלטות הממשלה: 1057, 4095, 5090, 1403 בהנהלת בתי המשפט.
2. הצעדים שנוקטת הנהלת בתי המשפט להתנהלות יעילה ואחראית מבחינה סביבתית.

להלן המערך שנקבע ליישומן של החלטות:

- **מיפוי ואיסוף נתוני המשרד** - ביצועי המשרד לשנים 2008-2009 ישמשו לקביעת נתוני הבסיס שהמשרד נדרש לחסוך ביחס אליהם: מיפוי ואיסוף הנתונים, ריכוזם בפורמט אחיד, דיווח והצגת הנתונים, יהוו בסיס הנתונים לקביעת תוכנית הפחתה והגדרת יעדי התייעלות.
- **מינוי צוות משרדי "ירוק"** – בכל משרד ממשלתי ימונה צוות "ירוק" בראשות הסמנכ"ל למנהל שירכז ויוביל את התהליך, יבצע מעקב אחר הנתונים ויפעל לשיפור מדדי הביצוע.
- **ריכוז תהליך יישום ההחלטה** – המשרד להגנת הסביבה ילווה את ביצוע ההחלטה ובתוך כך יספק הדרכות וסיוע מקצועי למשרדים בקידום נושא "ירוק".
- **הפעלת חברות ייעוץ למתן ליווי מקצועי למשרדי הממשלה** – יצירת מאגר של 3 חברות ייעוץ שילוו באופן פרטני את משרדי הממשלה. החברה תסייע במיפוי ואיסוף הנתונים על בסיסם תוכן תוכנית הפחתה למשרד, יוגדרו יעדי התייעלות, יוקם מערך הטמעה ויישום, יועברו הדרכות לעובדי המשרד.
- **מינוי ממונה אנרגיה** - החלטת ממשלה 1403 קובעת יעד לאומי של צמצום צריכת החשמל בשיעור של לפחות 17% עד שנת 2030. בהינתן שכך מוטל על כל משרד ממשלתי ויחידת סמך למנות ממונה אנרגיה מקרב עובדי המשרד, לדווח למשרד האנרגיה, על צריכת האנרגיה המשרדית ועל הפעולות והאמצעים שנקט להפחתתה.
- **שימוש בתקציב הנחסך** – ההוצאה התקציבית הנחסכת כתוצאה מההתייעלות האנרגטית תישאר בידי המשרד.

דיווח ובקרה

- **העברת דיווח שנתי למשרד להגנת הסביבה** – המשרד באמצעות הסמנכ"ל למנהל ידווח מדי שנה על האמצעים שנקט המשרד ליישום החלטות 1057, 5090. הדיווח יעבור לידי מרכז צוות המנכ"לים לפיתוח בר קיימא במשרד להגנת הסביבה.
- **העברת דוח ביקורת שנתי למשרד להגנת הסביבה** – המבקר הפנימי יהא אחראי לעריכת ביקורת אחת לשנה בנוגע ליישום החלטות. דוח הביקורת יעבור למנכ"ל המשרד שיעבירו למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה. הביקורת תכלול את האמצעים שנקטו במשרד, נתוני הצריכה של המשאבים ושיעורי הפחתה שהושגו.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

מרכיבי ההחלטה וסטטוס יישום בהנהלת בתי המשפט

ההחלטה	יישום
מינוי צוות משרדי "ירוק"	לא יושם
ריכוז תהליך יישום ההחלטה בכל משרדי הממשלה בידי המשרד להגנת הסביבה.	לא יושם
הפעלת חברת ייעוץ למתן ליווי מקצועי.	לא יושם
העברת דיווח שנתי על יישום ההחלטה למשרד להגנת הסביבה.	לא יושם
העברת דוח ביקורת שנתי למשרד להגנת הסביבה.	לא יושם
מיפוי ואיסוף נתוני הביצוע של המשרד, נתוני צריכה של חשמל, מים, נייר, פחיות ובקבוקים לשנים 2008-2009. מיפוי ואיסוף נתוני המשרד ישמשו לקביעת נתוני הבסיס שהמשרד נדרש לחסוך ביחס אליהם, לקביעת תוכנית הפחתה והגדרת יעדי התייעלות.	לא יושם
החלטה 5090 קובעת כי מתוך כלל ההוצאות השנתיות על רכש משרדי שיעור ההוצאה השנתי המוצא באמצעות מכרזים ירוקים עד לסוף שנת 2020 יעמוד על 20%.	לא יושם
החלטת ממשלה 1403 קובעת שהיעד הלאומי לצמצום לצריכת החשמל יעמוד בשיעור של לפחות 17% עד לשנת 2030. במסגרת ההחלטה הוטל על כל משרד ממשלתי ויחידת סמך למנות ממונה אנרגיה מקרב עובדי המשרד.	לא יושם

המוצר בו נדרש שילוב תחליף סביבתי	היעד הנדרש	סטטוס
נייר ממוחזר (שיעור השימוש בנייר ממוחזר מתוך כלל צריכת הנייר במשרד).	25%	יושם
כוסות חד פעמי עשויות מחומרים מתכלים (שיעור השימוש מתוך כלל צריכת הכוסות החד פעמיות במשרד)	25%	לא יושם

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

ממצאים חיוביים

על אף שהחלטות הממשלה לא יושמו בהנהלת בתי המשפט, בבחינת הפעילות של הגורמים השונים, נמצא כי הנהלת בתי המשפט פועלת לייעול עבודתה בהיבטים סביבתיים:

<p>שילוב תחליף סביבתי – 100% מסך צריכת הנייר בהנהלת בתי המשפט הוא באמצעות שימוש בנייר ממוחזר או אקולוגי, לכלל היחידות המקצועיות לרבות הנהלת בתי המשפט.</p> <p>שימוש בכלים חד פעמיים: בימים אלו ובהתאם להחלטה, אגף הרכש אינו מאפשר עוד רכישה של כלים חד פעמיים ובודק חלופות שיעמדו בתקנים הסביבתיים.</p>	<p>אגף הרכש</p>
<p>אגף המחשוב ביצע מספר פעולות להפחתה בצריכת נייר: הדפסה דו צדדית, Fax to mail, טונר saver. בנוסף לכך הציג בפניו אגף המחשוב, את היערכותו להתייעלות תפעולית וחסכון נוסף בנייר: ביטול השימוש בפקסים ידניים במזכירויות, פתרון שהטמעתו תחל במהלך השבועות הקרובים ומערכת לניהול מדפסות כחלופה לשימוש במדפסות רבות.</p> <p>הנהלת בתי המשפט פועלת לניהול מקוון של ההליך המשפטי באופן שמפחית את צריכת הנייר במערכת. השימוש בתיק האלקטרוני, שליחת כתבי בי דין באמצעות הדוא"ל ובאמצעות אתר נט המשפט, העמדת שירותים טכנולוגיים לטובת הציבור הרחב, מאפשרת חסכון במשאבים חומריים, סביבתיים ואנושיים.</p>	<p>אגף המחשוב</p>
<p>מבני בתי המשפט: אגף הבינוי והלוגיסטיקה פועל לחיסכון והתייעלות אנרגטית במבנים הישנים, והמבנים החדשים נבנים בתהליכי בנייה ירוקה. שמחנו לראות שבתוכנית העבודה השנתית לשנת 2022, שהוצגה על ידי סמנכ"לית אגף בינוי ולוגיסטיקה, כלולות פעולות להתייעלות וחסכון באנרגיה.</p>	<p>אגף הבינוי והלוגיסטיקה</p>

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

טבלת המלצות

מספר המלצה	ההמלצה	האחריות
1	מינוי צוות משרדי ירוק	בשל החשיבות שהבי"ה רואה בתחום הקיימות והחיסכון באנרגיה, אנו סבורים כי יש להקים "צוות ירוק" משרדי שירכז את הטיפול בנושא, ימליץ על שיפור תהליכי עבודה, יבצע בקורות ומעקב אחר יישומן וידווח למנהל בתי המשפט.
2	ניהול מעקב ובקרה אחר החשמל ביחידות השונות לצורך השגת היעד הלאומי - צמצום צריכת החשמל שיעמוד בשיעור של לפחות 17% עד לשנת 2030.	במסגרת התהליך יונחו מנהלי הבנא"מ לערוך רישום של כל היבטי הקיימות במבנה שבאחריותם, ניתוח נתוני הצריכה של המבנה, שעות עומס, זמנים אופטימליים להפעלה והפסקה של מערכות תאורה ומיזוג. בסיס הנתונים יהווה כלי באמצעותו יפעל אגף הבינוי והלוגיסטיקה להגדרת יעדי התייעלות ושילבי ביצוע לכל מבנה בהתאם למאפייניו.
3	מינוי ממונה אנרגיה עובדי המשרד	ממונה האנרגיה: יתכלל את סך הפעולות הנעשות בתחום ההתייעלות האנרגטית, ינהל מעקב ובקרה אחר צריכה והוצאות האנרגיה במערכת, יאתר פוטנציאל לפעולות נוספות ויקבע מדדי ביצוע להמשך.
4	מינוי של גורם שיתכלל את הפעולות הנעשות להפחתה בצריכת נייר	מוצע למנות גורם מתכלל שינהל מעקב ובקרה אחר צריכת הנייר במערכת, ירכז את הפעולות שמבצעת המערכת, יבחן השפעת הפעולות בשטח ויאתר פוטנציאל לפעולות נוספות להפחתת צריכת הנייר, באופן שיבטיח עמידה ביעד שהוגדר בהחלטה.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

מספר המלצה	ההמלצה	האחריות
5	רישום בסיס הנתונים של צריכת המים והתשלומים של היחידות השונות.	אגף הבינוי ינהל מעקב ובקרה אחר בסיס הנתונים ובתוך כך יוודא עמידה ביעד להפחתה שהוגדר בהחלטה.
6	בחינת בסיס הנתונים של צריכת הדלק ושילוב אלמנטים סביבתיים לצורך עמידה ביעד ההפחתה שהוגדר בהחלטה.	באמצעות הדאטא יאתר אגף הבינוי פוטנציאל להפחתה, ויבחן אפשרות שילובם של אלמנטים סביבתיים, לרבות השתתפות עובדי המערכת בהדרכות עיוניות בנושא נהיגה חסכונית ובטוחה. מוצע כי תתועדף רכישת רכבים בעלי דירוג אנרגטי נמוך (חשמלי או היברידי). נוכח כוונת מנהל הרכב הממשלתי לרכוש רכבים חשמליים כרכבי שירות עד שנת 2025 מומלץ כי הנהלת בתי המשפט תכין תוכנית הערכות מבעוד מועד.
7	רכש ירוק	מוצע כי אגף הרכש יפעל לוודא כי מתוך כלל הוצאותיו השנתיות על רכש משרדי, שיעור ההוצאה השנתי המוצא באמצעות מכרזים ירוקים יעמוד לכל הפחות על 20%.
8	הסברה והעלאת מודעות	מוצע לקיים פעולות הסברה להגברת מודעות העובדים להשלכות הסביבתיות להתנהלותם במשרד באופן שיביא להתייעלות אנרגטית, לחיסכון כספי ויתרום לקיימות.

1. מבוא

במסגרת תוכנית העבודה השנתית שאושרה על ידי מנהל בתי המשפט, ערך אגף הביקורת הפנימית ותלונות הציבור, ביקורת בנושא החלטת הממשלה: "ממשלה ירוקה".

הצורך הדחוף לאזן בין הצרכים הכלכליים והחברתיים, לבין שימור משאבי הטבע בהווה, למען הדורות הבאים, הוליד את החזון של "פיתוח בר קיימא". "פיתוח בר קיימא" מנחה לדפוס ניהול והתנהגות יעילים ואחראים מבחינה סביבתית, המעודדים שימוש מושכל במשאבים וחסכון תקציבי ניכר. פיתוח זה, מבוסס על העיקרון כי יש לשמר את משאבי הטבע ולשמור על סביבה בריאה על מנת שהחברה תמשיך להתפתח בטווח הארוך.

מתוך תפיסה לפיה ראוי שהממשלה תהווה דוגמה ציבורית להגנה על איכות הסביבה ותוביל את המאמץ לשימור סביבה ברת קיימא התקבלו מספר החלטות ממשלה. תכליתן של ההחלטות, ייעול עבודת הממשלה בהיבטים סביבתיים והפחתת ההשפעות החיצוניות השליליות הנובעות מפעילותם של משרדי הממשלה.

להלן ההחלטות:

1. **החלטת ממשלה מס' 4095 מיום 18.9.08** כאן צעדים להתייעלות אנרגטית – צמצום בצריכת החשמל.
2. **החלטת ממשלה מס' 1057 מיום 13.12.09** כאן ייעול התפעול של משרדי הממשלה.
3. **החלטת ממשלה מס' 5090 מיום 02.09.2012** כאן – תיקון החלטת ממשלה מס' 1057 במסגרתה הושם דגש על שימוש במכרזים ירוקים ע"י קביעת יעדים ארוכי טווח.
4. **החלטה מס' 1403 מיום 10.4.2016** כאן – תכנית לאומית ליישום היעדים להפחתת פליטות גזי חממה ולהתייעלות אנרגטית – צמצום בצריכת החשמל בשיעור של לפחות 17% עד שנת 2030. ייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת.

החלטות הממשלה הטילו על משרדי הממשלה שיפור מדדי ביצוע ב 5 תחומים עיקריים:

1. **הפחתה בצריכת משאבים** – הפחתת ברמת הצריכה הכוללת של מים, חשמל ונייר.
2. **הגברת השימוש בחומרי גלם ממוחזרים/ יעילים סביבתית** – שימוש בנייר ממוחזר וכוסות חד פעמיות מחומרים מתכלים.
3. **צמצום כמות הפסולת המיוצרת במשרד** – בשלב הראשון נקבע יעד הפחתה בצריכת פחיות ובקבוקים.
4. **כלי רכב מעוטי זיהום** – קביעת דרגת זיהום מקסימלית לכלי רכב במכרזים לרכישת רכבים. ניקוד נוסף במכרזים לרכישת כלי רכב בעלי צריכת דלק נמוכה, הטמעת תכנים בנושא נהיגה חסכונית בדלק בהדרכות של מנהל הרכב.
5. **יעד "רכש ירוק"** – על המשרד לוודא כי מתוך כלל הוצאותיו השנתיות על רכש משרדי שיעור ההוצאה השנתי המוצא באמצעות מכרזים ירוקים יעמוד עד לסוף שנת 2020 על 20%.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

היקף ההתייעלות השנתי הנדרש במסגרת החלטות 1057, 5090

החלטה 1057 קובעת כי ביצועי המשרד לשנים 2008-2009 ישמשו לקביעת נתוני הבסיס שהמשרד נדרש לחסוך ביחס אליהם.

המוצר בו נדרשת הפחתת הצריכה	שיעור הפחתה הנדרש	
	צריכה נמוכה (לפחות 10% מתחת לממוצע)	צריכה ממוצעת (עד 10% מעל או מתחת לממוצע)
נייר (צריכה כוללת)	10%	13%
חשמל (צריכה ממוצעת ל 1 מ"ר)	2%	2%
מים (סה"כ הצריכה)	3%	5%
פחיות (סה"כ צריכה)	5%	8%
בקבוקים (סה"כ הצריכה)	5%	8%
שימוש בנייר ממוחזר		25%
שיעור שימוש בכוסות חד"פ מחומר מתכלה		25%
דלק	2%	2%

היעד הנדרש	המוצר בו נדרש שילוב תחליף סביבתי
25%	נייר ממוחזר (שיעור השימוש בנייר ממוחזר מתוך כלל צריכת הנייר במשרד).

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

25%	כוסות חד פעמי עשויות מחומרים מתכלים (שיעור השימוש מתוך כלל צריכת הכוסות החד פעמיות במשרד)
-----	--

2. מטרות הביקורת:

בחינת אופן יישום החלטות הממשלה : 1403 ,5090 ,1057 ,4095 בהנהלת בתי המשפט.
ובחינת הצעדים שנוקטת הנהלת בתי המשפט להתנהלות יעילה ואחראית מבחינה
סביבתית.

3. היקף הביקורת:

3.1 נפגשנו, התכתבנו ושוחחנו עם הגורמים הבאים :

1. המחלקה המשפטית הנהלת בתי המשפט.
2. גב' מירב שגיא יהודיין, מבקרת פנים, המשרד לאיכות הסביבה.
3. מר זורח קלנר, סמנכ"ל בכיר בינוי ולוגיסטיקה, הנהלת בתי המשפט.
4. הגב' גילה שלזינגר, סמנכ"לית בכירה בינוי ולוגיסטיקה, הנהלת בתי המשפט.
5. גב' שלומית לוי, סמנכ"לית בכירה תפעול ומזכירויות, הנהלת בתי המשפט.
6. מר חיים דרעי, מנהל תחום אחזקה אגף בינוי ולוגיסטיקה, הנהלת בתי המשפט.
7. גב' חיה עזו, מנהלת תחום בכירה תקציבים, הנהלת בתי המשפט.
8. מר דרור ארפי, מנהל תפעול ושירות, אגף מערכות מידע ומחשוב, הנהלת בתי המשפט.
9. מר עודד ישי, נאמן מחשוב ארצי, אגף מערכות מידע ומחשוב, בית משפט ראשון לציון.
10. גב' אודליה בן אבו, מנהלת אגף רכש ובקרה, הנהלת בתי המשפט.

3.2 למדנו את החלטות הממשלה והוראות התכ"ם הרלוונטיות.

3.3 הביקורת קיבלה את נתוני צריכת החשמל, המים, הנייר והדלק לשנים 2018-2020

4. אופן יישום ההחלטה במשרדי הממשלה

להלן הפעולות שנקבעו ליישומן של ההחלטות:

- **מיפוי ואיסוף נתוני המשרד** - ביצועי המשרד לשנים 2008-2009 ישמשו לקביעת נתוני הבסיס שהמשרד נדרש לחסוך ביחס אליהם: מיפוי ואיסוף הנתונים, ריכוזם בפורמט אחיד, דיווח והצגת הנתונים, יהוו בסיס הנתונים לקביעת תוכנית הפחתה והגדרת יעדי התייעלות.
- **מינוי צוות משרדי "ירוק"** – בכל משרד ממשלתי ימונה צוות "ירוק" בראשות הסמנכ"ל למנהל שירכז ויוביל את התהליך, יבצע מעקב אחר הנתונים ויפעל לשיפור מדדי הביצוע.
- **ריכוז תהליך יישום ההחלטה** – המשרד להגנת הסביבה ילווה את ביצוע ההחלטה ובתוך כך יספק הדרכות וסיוע מקצועי למשרדים בקידום נושא "ירוק".
- **הפעלת חברות ייעוץ למתן ליווי מקצועי למשרדי הממשלה** – יצירת מאגר של 3 חברות ייעוץ שילוו באופן פרטני את משרדי הממשלה. החברה תסייע במיפוי ואיסוף הנתונים על בסיסם תוכן תוכנית הפחתה למשרד, יוגדרו יעדי התייעלות, יוקם מערך הטמעה ויישום, יועברו הדרכות לעובדי המשרד.
- **מינוי ממונה אנרגיה** - החלטת ממשלה 1403 קובעת יעד לאומי של צמצום צריכת החשמל בשיעור של לפחות 17% עד שנת 2030. בהינתן שכך מוטל על כל משרד ממשלתי ויחידת סמך למנות ממונה אנרגיה מקרב עובדי המשרד, לדווח למשרד האנרגיה, על צריכת האנרגיה המשרדית ועל הפעולות והאמצעים שנקט להפחתתה.
- **שימוש בתקציב הנחסך** – מלא ההוצאה התקציבית הנחסכת כתוצאה מההתייעלות הנדרשת במסגרת החלטות תישאר בידי המשרד.

דיווח ובקרה

- **העברת דיווח שנתי למשרד להגנת הסביבה** – המשרד באמצעות הסמנכ"ל למנהל ידווח מדי שנה על האמצעים שנקט המשרד ליישום החלטות 1057,5090. הדיווח יעבור לידי מרכז צוות המנכ"לים לפיתוח בר קיימא במשרד להגנת הסביבה.
- **העברת דוח ביקורת שנתי למשרד להגנת הסביבה** – המבקר הפנימי יהא אחראי לעריכת ביקורת אחת לשנה בנוגע ליישום ההחלטות. דוח הביקורת יעבור למנכ"ל המשרד שיעבירו למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה. הביקורת תכלול את האמצעים שנקטו במשרד, נתוני הצריכה של המשאבים ושיעורי הפחתה שהושגו.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

5. פירוט ממצאים, מסקנות והמלצות

5.1 מרכיבי ההחלטה וסטטוס יישומם בהנהלת בתי המשפט

ההחלטה	יישום	
מינוי צוות משרדי "ירוק"	לא יושם	
ריכוז תהליך יישום ההחלטה בכל משרדי הממשלה בידי המשרד להגנת הסביבה.	לא יושם	
הפעלת חברת ייעוץ למתן ליווי מקצועי.	לא יושם	
העברת דיווח שנתי על יישום ההחלטה למשרד להגנת הסביבה.	לא יושם	
העברת דוח ביקורת שנתי למשרד להגנת הסביבה.	לא יושם	
מיפוי ואיסוף נתוני הביצוע של המשרד, נתוני צריכה של חשמל, מים, נייר, פחיות ובקבוקים לשנים 2008-2009. מיפוי ואיסוף נתוני המשרד ישמשו לקביעת נתוני הבסיס שהמשרד נדרש לחסוך ביחס אליהם, לקביעת תוכנית הפחתה והגדרת יעדי התייעלות.	לא יושם	
החלטה 5090 קובעת כי מתוך כלל ההוצאות השנתיות על רכש משרדי שיעור ההוצאה השנתי המוצא באמצעות מכרזים ירוקים עד לסוף שנת 2020 יעמוד על 20%.	לא יושם	
החלטת ממשלה 1403 קובעת שהיעד הלאומי לצמצום לצריכת החשמל יעמוד בשיעור של לפחות 17% עד לשנת 2030. במסגרת ההחלטה הוטל על כל משרד ממשלתי ויחידת סמך למנות ממונה אנרגיה מקרב עובדי המשרד.	לא יושם	

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

סטטוס	היעד הנדרש	המוצר בו נדרש שילוב תחליף סביבתי
יושם	25%	נייר ממוחזר (שיעור השימוש בנייר ממוחזר מתוך כלל צריכת הנייר במשרד).
לא יושם	25%	כוסות חד פעמי עשויות מחומרים מתכלים (שיעור השימוש מתוך כלל צריכת הכוסות החד פעמיות במשרד)

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

ממצאים חיוביים

על אף שהחלטות הממשלה לא יושמו בהנהלת בתי המשפט, בבחינת הפעילות של הגורמים השונים, נמצא כי הנהלת בתי המשפט פועלת לייעול עבודתה בהיבטים סביבתיים:

<p>שילוב תחליף סביבתי – 100% מסך צריכת הנייר בהנהלת בתי המשפט הוא באמצעות שימוש בנייר ממוחזר או אקולוגי, לכלל היחידות המקצועיות לרבות הנהלת בתי המשפט.</p> <p>שימוש בכלים חד פעמיים: בימים אלו ובהתאם להחלטה, אגף הרכש אינו מאפשר עוד רכישה של כלים חד פעמיים ובודק חלופות שיעמדו בתקנים הסביבתיים.</p>	<p>אגף הרכש</p>
<p>אגף המחשוב ביצע מספר פעולות להפחתה בצריכת נייר: הדפסה דו צדדית, Fax to mail, טונר saver. בנוסף לכך הציג בפנינו אגף המחשוב, את היערכותו להתייעלות תפעולית וחסכון נוסף בנייר: ביטול השימוש בפקסים ידניים במזכירויות, פתרון שהטמעתו תחל במהלך השבועות הקרובים, ומערכת לניהול מדפסות כחלופה לשימוש במדפסות רבות.</p> <p>הנהלת בתי המשפט פועלת לניהול מקוון של ההליך המשפטי באופן שמפחית את צריכת הנייר במערכת. השימוש בתיק האלקטרוני, שליחת כתבי בי דין באמצעות הדוא"ל ובאמצעות אתר נט המשפט, העמדת שירותים טכנולוגיים לטובת הציבור הרחב, מאפשרת חסכון במשאבים חומריים, סביבתיים ואנושיים.</p>	<p>אגף המחשוב</p>
<p>מבני בתי המשפט: אגף הבינוי והלוגיסטיקה פועל לחיסכון והתייעלות אנרגטית במבנים הישנים, והמבנים החדשים נבנים בתהליכי בנייה ירוקה. שמחנו לראות שבתוכנית העבודה השנתית לשנת 2022, שהוצגה על ידי סמנכ"לית אגף בינוי ולוגיסטיקה, כלולות פעולות להתייעלות וחסכון באנרגיה.</p>	<p>אגף הבינוי והלוגיסטיקה</p>

5.2 מינוי צוות ירוק

סעיף ב.2 ב. בהחלטת הממשלה מס' 1057, "מינוי צוות משרדי ירוק": - כל משרד ממשלתי יקים צוות עבודה בראשות הסמנכ"ל למנהל, שיכלול גם את נציג המשרד בוועדת המנכ"לים לפיתוח בר קיימא.

הצוות יפעל למיפוי ואיסוף נתוני המשרד - ביצועי המשרד לשנים 2008-2009 שימשו לקביעת נתוני הבסיס שהמשרד נדרש לחסוך ביחס אליהם: מיפוי ואיסוף הנתונים, ריכוזם בפורמט אחיד, דיווח והצגת הנתונים, יהוו בסיס הנתונים לקביעת תוכנית הפחתה והגדרת יעדי התייעלות.

הצוות ירכז ויוביל את התהליך, יפעל לשיפור מדדי הביצוע ויעביר דיווח שנתי למשרד להגנת הסביבה, ככל שיידרש לכך, על האמצעים שנקט לשם יישום החלטת הממשלה בנושא "ממשלה ירוקה".

בבדיקתנו עם המשרד להגנת הסביבה נמצא כי:

1. וועדת מנכ"לים לפיתוח בר קיימא כבר אינה פעילה.
2. בעבר, בשנים 2010-2014, הייתה למשרד התקשרות עם חברות ייעוץ שליוו את משרדי הממשלה בתהליך. היום מנגנון זה כבר אינו פעיל.
3. לא נמצאה פנייה מטעם המשרד לאיכות הסביבה להנהלת בתי המשפט לקחת חלק ביישום ההחלטה.
4. בשנים הראשונות שלאחר ההחלטה מסרו משרדי הממשלה דיווח למשרד להגנת הסביבה שבחן את פעילותם ביישום ההחלטה ופרסם דוחות על התקדמות הממשלה בעמידה ביעדים, נתוני הצריכה ושיתוף פעולה.

המלצות

- ❖ מומלץ לפעול בהקדם למינוי של צוות משרדי ירוק שיפעל למיפוי ואיסוף נתוני המשרד, שימשו לקביעת נתוני הבסיס, שהמשרד נדרש לחסוך ביחס אליהם. ירכז ויוביל את תהליך יישום ההחלטה.
- ❖ מוצע לתעד את כל ישיבות הצוות הירוק בפרוטוקולים שימשו לצרכי מעקב ובקרה אחר סטטוס יישום ההחלטות המתקבלות במסגרת זו.
- ❖ מוצע לצוות לפנות למשרד לאיכות הסביבה על מנת לבחון מהם הכלים שיש באפשרותם להציע נכון להיום להנהלת בתי המשפט, ליישום ההחלטות בנושא "ממשלה ירוקה" רבות תמיכה במיפוי ואיסוף נתוני המשרד.
- ❖ מוצע לשקול השכרת שירותים של חברת ייעוץ חיצונית שתלווה את התהליך.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

הפחתה ברמת צריכת המשאבים הכוללת של מים, חשמל ונייר וצמצום כמות הפסולת המיוצרת במשרד כפי שהוגדרו במסגרת החלטה 1057

5.3 צריכת חשמל

שיעור ההפחתה הנדרש בהתאם להחלטה 1057			המוצר בו נדרשת הפחתת הצריכה
צריכה גבוהה (לפחות 10% מהממוצע)	צריכה ממוצעת (עד 10% מעל או מתחת לממוצע)	צריכה נמוכה (לפחות 10% לממוצע)	
2%	2%	2%	חשמל (צריכה ממוצעת למ"ר)

החלטת ממשלה 1403 מיום 10.4.16 קובעת כי היעד הלאומי לצמצום צריכת החשמל יעמוד בשיעור של לפחות 17% עד לשנת 2030.

פעולות המשרד בנושא :

חברת גזיר הנדסה - עד אמצע שנת 2022 שימשה חברת גזיר הנדסה מקבוצת גזיר אנרגיה, כיועץ חיצוני למערכת בכל הקשור לבקרת צריכה בהוצאות חשמל. חברת גזיר עשתה שימוש במערכת ייעודית לניתוח חשבונות החשמל. מערכת זו מהווה את בסיס הנתונים המרכזי של הארגון בכל הקשור לחיובי החשמל.

החברה הפיקה דוחות בקרה בחתכים שונים, שהועברו באמצעות אגף בינוי ולוגיסטיקה למנהלי הבנא"מ ביחידות.

מנהלי הבנא"מ במערכת בתי המשפט, אינם מנהלים תהליך למידה של הנתונים המוצגים בדוחות ומתוך כך לא פועלים להכנת תוכנית הפחתה והגדרת יעדי התייעלות.

ככל שמוצג נתון חריג בדוח, המעיד על צריכה גבוהה, מאתרים מנהלי הבנא"מ את הכשל ומוודאים תיקון הליקוי בלבד.

בתגובת הגבי' שלזינגר צוין כי ההתקשרות עם חב' גזיר הופסקה היות ולא ביצעה את תפקידה כמצופה. עוד נמסר כי לכל מנהלי הבנא"מ קיימת הרשאה לאתר טרקלין חברת החשמל בו ניתן לבקר ולבחון את המדדים, צריכת החשמל ופערים נוספים כגון מקדם הספק נמוך. במידה ומזוהה פער בוחנים מנהלי הבנא"מ את הסיבה ואף פועלים לטיפול כגון החלפת שנאי, טיפול במערכת בקרה תאורה וכו'.

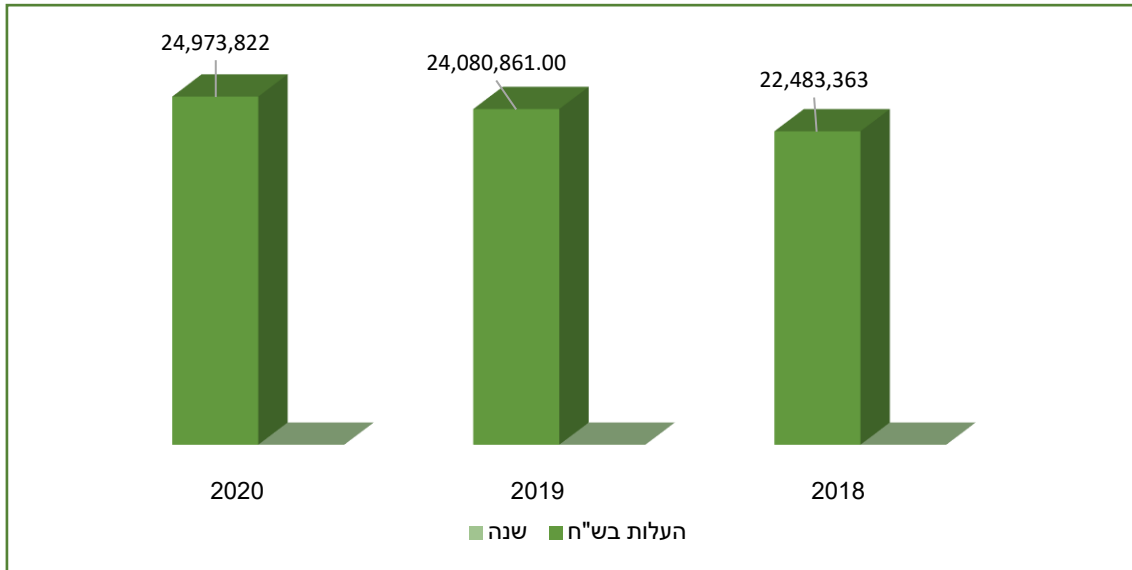

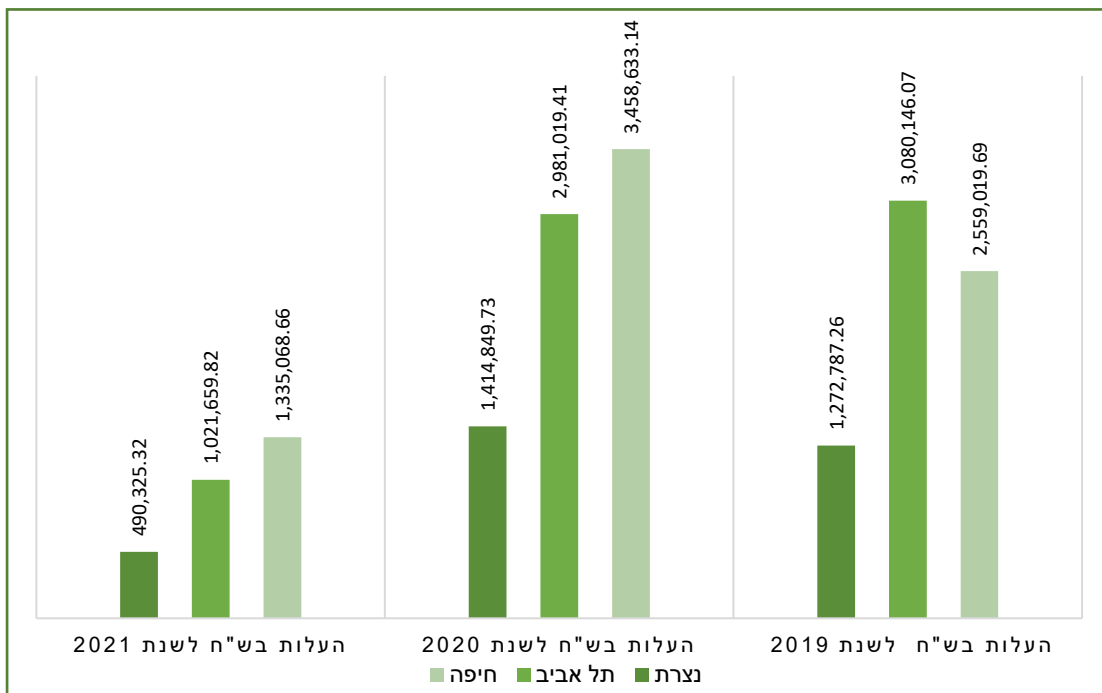
דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

להלן נתוני צריכת חשמל כוללת במערכת בתי המשפט לשנים 2018-2020

נתוני צריכת החשמל בהיכלות לשנים 2019-2021

המלצות

מומלץ למסד תהליך עבודה מוסדר באמצעותו ינהל אגף הבינוי והלוגיסטיקה, מעקב ובקרה אחר צריכת החשמל ביחידות השונות. במסגרת התהליך יונחו מנהלי הבנאי"מ לערוך רישום של כל היבטי הקיימות במבנה שבאחריותם, ניתוח נתוני הצריכה של המבנה, שעות עומס, זמנים אופטימליים להפעלה והפסקה של מערכות תאורה ומיזוג. בסיס הנתונים יהווה כלי באמצעותו יפעל אגף הבינוי והלוגיסטיקה להגדרת יעדי התייעלות ושילבי ביצוע לכל מבנה בהתאם למאפייניו, להשגת היעד הלאומי.

5.4 התייעלות אנרגטית

סעיף 15 להחלטה 1403 קובע כי לצורך צמצום צריכת האנרגיה של משרדי הממשלה:

- א. יש להטיל על כלל משרדי הממשלה ויחידות הסמך למנות אחראי אנרגיה, וזאת עד ליום 31.5.2016. אחראי האנרגיה המשרדי ידווח, אחת לשנה, באתר האינטרנט של משרד האנרגיה, על פי דרישת מנכ"ל משרד האנרגיה או נציג מטעמו ולא יאוחר מיום האחד במרץ בכל שנה, על צריכת האנרגיה המשרדית בשנה שחלפה ועל הפעולות והאמצעים שנקטו להפחתתה, ויפעל לצמצומה.
- ב. להטיל על שר האנרגיה לגבש ולהעביר קורס הכשרה לעובדי משרדי הממשלה ויחידות הסמך שימונו כאחראי האנרגיה המשרדיים. ממונה האנרגיה המשרדי יפעל לקידום התייעלות אנרגטית במבני המשרד ובמתקניו השונים. הכשרתו של ממונה האנרגיה תכלול בין היתר הכרה של מערכות תאורה, מיזוג האוויר וחשמל, ניהול משאבים אפקטיבי, כדאיות כלכלית, פתרונות בתחום האנרגיה והבניה הירוקה, ייעול ההפעלה של מערכות ועוד.
- ג. להטיל על נציבות שירות המדינה, בתיאום עם משרד האנרגיה, משרד האוצר והמשרד להגנת הסביבה, לגבש ולהפעיל עד ליום 30.6.2016 מגננונים לעידוד התייעלות אנרגטית במשרדי ממשלה כאמור לשם עידוד קידום חיסכון בצריכת האנרגיה המשרדית.

האמצעים להשגת התייעלות אנרגטית והשגת היעד הלאומי:

- ❖ הגדלת הנצילות, הפחתת הצריכה, של המשאבים עליהם מתבססת המערכת תוך שמירה על תפוקה ותפקוד תקינים של מתקניה.
- ❖ ייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת.

פעולות המשרד בנושא:

במהלך השנים 2018-2020 ביצע אגף הבינוי והלוגיסטיקה פעולות שונות בתחום התייעלות האנרגטית:

1. החלפת 969 גופי תאורה מפלורסנט והלוגן לתאורת לאד.
2. החלפת 160 יחידות מיזוג ממוזגים ישנים למזגנים בדרוג אנרגטי A.
3. החלפת 9 יחידות ציילרים בבתי המשפט השונים (אילת, רמלה, ביה"ד ארצי, בימ"ש עליון, היכל חיפה, היכל באר שבע, עכו).
4. החלפת עשרות רבות של גופי תאורה במסגרת חוזי האחזקה המרחבי וכמו כן הוחלפו כ- 50 יחידות מיזוג אוויר באותה מסגרת.
5. החל משנת 2003 בכל מבני בתי המשפט הישנים והחדשים הותקנו מערכות בקרה ושליטה על תאורה ומזג אוויר.
6. קידום בניה ירוקה והתקנת פאנלים סולריים פוטו וולטאים במבנים. אגף הבינוי בשיתוף עם מנהל הדיור הממשלתי המופקד בין היתר לקידום נושא הקיימות והבנייה הירוקה הן במבנים החדשים הנבנים עבורו, והן במבנים הישנים שבבעלותו שעוברים שיפוץ/התאמה בנושא הקיימות פעל להטמעת פאנלים סולריים פוטו וולטאים בבתי המשפט. המערכת הסולרית נשענת על אספקה מהשמש, וכל צריכה שלא תנוצל, בהתאם לנתון הקבוע, מזכה את המשרד בסכום כספי.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

בחדרה נבנה בית משפט חדש, בתהליכי בנייה ירוקה, במסגרתו הותקנה המערכת בדצמבר 2021. מבנים נוספים חדשים שעדיין בתהליכי בנייה ירוקה וגם בהם תתוקן המערכת הם טבריה (אוכלס) וצפת.

בתי משפט ישנים בהם הותקנה המערכת הסולרית.

עיר	אתר	תאריך סיום מכסה	כניסה לעבודה	חיבור מונה
פתח תקווה	בית משפט	10/12/2021	10/10/2021	20/01/2021 09/12/2021
	בית משפט	18/12/2021		
רמלה	בית משפט	18/03/2022	14/12/2021	03/03/2022
	בית משפט	15/04/2022		
הרצליה	בית משפט	18/04/2022	22/02/2021	14/04/2022
ירושלים	בית משפט עליון	21/04/2022	24/02/2022	המערכת טרם חוברה

7. הנהלת בתי המשפט לא פעלה למינויו של ממונה אנרגיה. בשנת 2018 עברו 4 עובדים (מנהלי בנא"מ ועובדי אגף הבינוי) הכשרה בתחום ההתייעלות האנרגטית במסגרת קורס "ממוני אנרגיה בשירות המדינה". מנהלי הבנא"מ שעברו את ההכשרה פועלים ביחידותיהם בלבד. מדי שנה סמנכ"ל בינוי ולוגיסטיקה מעביר דיווח שנתי על צריכת האנרגיה למשרד האנרגיה. אין גורם שמתכלל את הפעולות שננקטו בתחום ההתייעלות האנרגטית ואין בסיס נתונים באמצעותו ניתן ללמוד על ההישגים בתחום ההתייעלות האנרגטית ביחס לשנים קודמות ולהגדיר יעדי התייעלות להמשך.

המלצות

בהתאם להחלטת הממשלה, מוצע לפעול למינויו של ממונה אנרגיה שיתכלל את סך הפעולות הנעשות בתחום ההתייעלות האנרגטית, ינהל מעקב ובקרה אחר צריכה והוצאות האנרגיה במערכת, יאתר פוטנציאל לפעולות נוספות ויקבע מדדי ביצוע להמשך.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

5.5 הגברת השימוש בחומרי גלם ממוחזרים/ יעילים סביבתית – שימוש בנייר ממוחזר וכוסות חד פעמיות מחומרים מתכלים לרבות הפחתה בצריכתם

היעד הנדרש	המוצר בו נדרש שילוב תחליף סביבתי
25%	נייר ממוחזר (שיעור השימוש בנייר ממוחזר מתוך כלל צריכת הנייר במשרד.
25%	כוסות חד פעמי עשויות מחומרים מתכלים (שיעור השימוש מתוך כלל צריכת הכוסות החד פעמיות במשרד)

1. כל המוצרים החד פעמיים שבשימוש מערכת בתי המשפט אינם מוצרים מתכלים והם נרכשים במסגרת מכרז ישן שמספרו 5.18 "אספקת מוצרי מזון שתייה וציוד חד פעמי". בשנת 2022 במכרז החדש ישולבו תקנים סביבתיים בהתאם לנדרש.

2. סעיף 1.3 להחלטת ממשלה מספר 5090 מיום 2.9.12 קובע כי שיעור צריכת נייר ממוחזר או אקולוגי של כל אחד משרדי הממשלה יהיה 50% או יותר, מכלל הנייר שצורך המשרד, ובלבד שלפחות 25% מהנייר הנצרך הינו נייר ממוחזר ובלבד שהדבר אינו פוגע ביעילות הרכש הממשלתי כפי שייבחן וייקבע על ידי החשב הכללי.

במערכת בתי המשפט הנייר מוזמן באמצעות מכרז מרכזי "אספקת ניירות לצילום והדפסה" 16.5.4. סעיף 1.3. במכרז מצייין " החלטת ממשלה 1057 מחייבת רכש נייר אקולוגי וממוחזר בהיקף שלא יפחת מ - 50% מסך רכש הנייר של כל מזמין, כאשר מתוכו נייר ממוחזר בהיקף שלא יפחת מ - 25% מסך רכש הנייר של המזמין".

100% מסך צריכת הנייר בהנהלת בתי המשפט הוא באמצעות שימוש בנייר ממוחזר או אקולוגי. בשנים 2018-2019 הוזמנו 2 סוגי נייר במקביל והם "נייר צילום ממוחזר A4" ו" נייר צילום אקולוגי A4". משנת 2020 ואילך אגף הרכש בהנהלת בתי המשפט רוכש נייר צילום אקולוגי ממוחזר בעל הרכב של 50% סיבים ממוחזרים (Copykal 50% Recycled) לכלל היחידות המקצועיות לרבות להנהלת בתי המשפט.

5.5.1 הפחתה בצריכת נייר

המוצר בו נדרשת הפחתת הצריכה	צריכה נמוכה (לפחות 10% לממוצע)	צריכה ממוצעת (עד 10% מעל או מתחת לממוצע)	צריכה גבוהה (לפחות 10% מהממוצע)
צריכת נייר	10%	13%	16%

הפעולות שבוצעו במערכת להפחתה בצריכת נייר:

1. **הדפסה דו צדדית** - ב-9.20 החל אגף המחשוב בהנהלת בתי המשפט בפרויקט במסגרתו ב-2/3 מאולמות המשפט, במדפסות תומכות דופלקס, שבשימוש הקלדניות, הופעלה הדפסה דו צדדית. הפרויקט הושלם ב-10.2020. הקלדניות, באולמות בתי המשפט, עובדות עם תוכנת word המאפשרת ביעילות את השימוש בשיטה בניגוד לשופטים ולמוזכריות שתצורת עבודתם אינה מאפשרת את השימוש בה.

2. Fax to mail

בשנת 2017 פעל אגף המחשוב למעבר היחידות לשימוש בשירות **Fax to mail**. לשרות זה הועברו כל המדורים בהם התקבלו פקסים ובסה"כ כ-120 קווי פקס לכ-75 תיבות דוא"ל. פרויקט זה ביטל במדורי הפקסים את השימוש במכשירי הפקס הידניים עם טונר בעלות גבוהה. כמות הנייר והטונרים שנצרכה במדורים אלו הייתה גבוהה. במסגרת השימוש בשירות **Fax to mail** הפקסים שעומדים בממוצע על כ-6000 פקסים ליום, נקלטים בתיבה ייעודית ומועברים באמצעות מסך הבקרה לנט המשפט.

3. טונר saver שומר טונר – חיסכון בצריכת טונר מבלי לפגוע באיכות ההדפסה

במאי 2021 השלים אגף המחשוב פרויקט במסגרתו הגדיר כ-1700 מדפסות במערכת בתי המשפט לרבות המדפסות בהנהלת בתי המשפט בתוכנת חסכון מובנית **טונר saver** המפחיתה את עלויות ההדפסה. את שומר הטונר ניתן להתקין במדפסות samaung ודגמים חדשים ומתקדמים. רמת החיסכון שנקבעה במדפסות, אינה פוגעת באיכות ההדפסה ויכולה להביא לחיסכון של עד ל-30%.

4. הנהלת בתי המשפט פועלת לניהול מקוון של ההליך המשפטי באופן שמפחית את צריכת הנייר במערכת. השימוש בתיק האלקטרוני מאפשר חסכון במשאבים חומריים, סביבתיים ואנושיים.

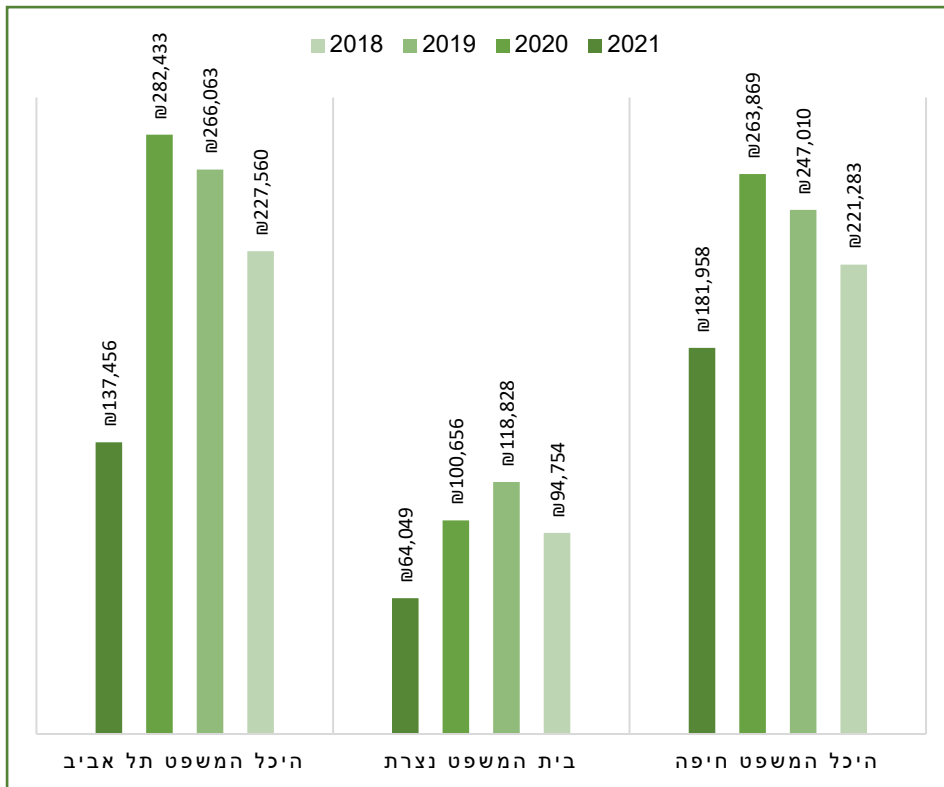

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

סה"כ ההוצאות על נייר לשנים 2018-2021 היכלות המשפט: חיפה, נצרת, תל אביב

המלצה:

מוצע למנות גורם מתכלל שינהל מעקב ובקרה אחר צריכת הנייר במערכת, ירכז את הפעולות שמבצעת המערכת, יבחן השפעתן ויאתר פוטנציאל לפעולות נוספות להפחתת צריכת הנייר, באופן שיבטיח עמידה ביעד שהוגדר בהחלטה.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

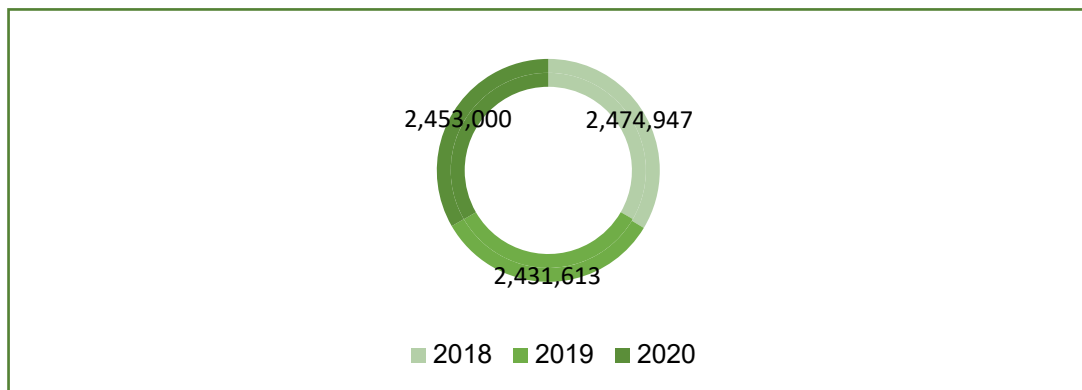

5.6 צריכת מים

שיעור ההפחתה הנדרש בהתאם להחלטה			המוצר בו נדרשת הפחתת הצריכה
צריכה גבוהה (לפחות 10% מהממוצע)	צריכה ממוצעת (עד 10% מעל או מתחת לממוצע)	צריכה נמוכה (לפחות 10% לממוצע)	
7%	5%	3%	מים (סה"כ צריכה)

ככלל המערכת אינה צרכנית מים גדולה. עיקר השימוש במים הוא לצרכי ניקיון ושירותים. הוצאות המים לאורך השנים פחות או יותר קבועות ולכן בכל הקשור למים המערכת לא נקטה בצעדים רחבי היקף ועיקר פועלה היה התקנתם של חסכמים ומכלי הדחה דו כמותיים בכל בתי המשפט.

סה"כ הוצאות המים במערכת בתי המשפט לשנים 2018-2020

המלצות

מוצע לנהל רישום המסדיר את בסיס הנתונים של צריכת המים והתשלומים של היחידות השונות באופן שיאפשר לנהל מעקב ובקרה ועמידה ביעד להפחתה שהוגדר בהחלטה. מומלץ לבחון השימוש במים אפורים/מושבים (המים המשמשים לשטיפת הידיים ונפלטים מהמזגנים). המים האלה נאגרים וניתן לעשות בהם שימוש חוזר: השקיית גינות ועוד.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

5.7 צריכת דלק

בהתאם לתיקון החלטת הממשלה החל מינואר 2013, יעד ההפחתה השנתי בגין צריכת דלק ממוצעת לרכב הינו 2%. כלומר, עד לסוף 2019, צריכת הדלק הממוצעת לרכב במשרד אמורה לעמוד על 90% מהצריכה הממוצעת לרכב של דלק בנתוני היסוד. החלטת הממשלה 1057 קובעת כי לצורך עמידה ביעד, מנהל הרכב הממשלתי יקיים, בין היתר, הדרכות עיוניות בנושא נהיגה חסכונית ובטוחה.

שיעור ההפחתה הנדרש בהתאם להחלטה			המוצר בו נדרשת הפחתת הצריכה
צריכה גבוהה (לפחות 10% יותר מהממוצע)	צריכה ממוצעת (עד 10% מעל או מתחת לממוצע)	צריכה נמוכה (לפחות 10% מתחת לממוצע)	
2%	2%	2%	דלק (סה"כ צריכה)

סה"כ הוצאות על צריכת דלק בהנהלת בתי המשפט לשנים 2018-2020

שנה	המחיר לליטר סולר בש"ח	המחיר לליטר אוקטן 95 בש"ח
2018	15	6.1
2019	15	6.17
2020	15	5.46

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

בהחזקת הנהלת בתי המשפט 10 רכבי איגום ו- 63 רכבים צמודים נכון ליום 1.11.22

2018 סה"כ 1,021,860	הוצאה ב – ש"ח	כמות ליטרים	סוג הרכב	סוג דלק
			-	רכב איגום
	55,950	3,730	רכב צמוד	
	18,580	3,046	רכב איגום	בנזין
	947,330	155,300	רכב צמוד	
2019 סה"כ 1,079,880	23,205	1,547	רכב איגום	סולר
	77,115	5,141	רכב צמוד	
	38,056	6,168	רכב איגום	בנזין
	941,504	152,594	רכב צמוד	
2020 סה"כ 840,543	23,160	1,544	רכב איגום	סולר
	92,760	6,184	רכב צמוד	
	28,484	5,217	רכב איגום	בנזין
	696,139	127,498	רכב צמוד	

בבדיקתנו נמצא כי עובדי המערכת טרם לקחו חלק בהדרכות עיוניות בנושא נהיגה חסכונית ובטוחה. מאגף הבינוי נמסר כי בימים אלה הם פועלים להכנת תשתית להטענת רכבים חשמליים בחניות.

המלצה

מוצע לבחון את בסיס הנתונים של צריכת דלק ולאתר פוטנציאל להפחתה ואפשרות שילובם של אלמנטים סביבתיים. בנוסף, מוצע לעמוד בהחלטת הממשלה המורה על השתתפות עובדי המערכת בהדרכות עיוניות בנושא נהיגה חסכונית ובטוחה לצורך עמידה ביעד ההפחתה שהוגדר בהחלטה.

מוצע כי תתועדף רכישת רכבים בעלי דירוג אנרגטי נמוך (חשמלי או היברידי). נוכח כוונת מנהל הרכב הממשלתי לרכוש רכבים חשמליים כרכבי שירות עד שנת 2025 מומלץ כי הנהלת בתי המשפט תכין תוכנית הערכות מבעוד מועד.

5.8 רכש "ירוק"

החלטת הממשלה קובעת כי על כל אחד משרדי הממשלה לוודא כי מתוך כלל הוצאותיו השנתיות על רכש משרדי, שיעור ההוצאה השנתי המוצא באמצעות מכרזים ירוקים יעמוד עד לסוף שנת 2020 על 20%.

ההחלטה עיגנה מספר פעולות בתחום הרכש המאפשרות יישום ההחלטה: פרסום כללים למכרז ירוק.

הוראת תכ"ם 7.4.2.9 – מנחה את משרדי הממשלה אודות סדר הפעולות לשילוב תקנים סביבתיים או דרישות סביבתיות בתהליכי הרכש המבוצעים על ידה.

מתוקף החלטות הממשלה בנושא רכש ירוק, מפעיל מנהל הרכש הממשלתי משנת 2010 תכנית להטמעת קריטריונים ירוקים במכרזים המרכזיים וחותר לתת יתרון לספקים המציגים פתרונות בעלי ביצועים סביבתיים משופרים. מנהל הרכש הממשלתי מפרסם את עיקר פעילותו בנושא רכש ירוק באתר.

רכש ירוק בהנהלת בתי המשפט

1. החלטת הממשלה קובעת כי המשרד לאיכות הסביבה הוא המשרד אשר אמון על ריכוז תהליך יישום החלטות במשרדי הממשלה ובתוך כך עליו לספק הדרכות וסיוע מקצועי בקידום נושא הרכש "הירוק". בבדיקתנו נמצא כי לא נמצאה פנייה מטעם המשרד לאיכות הסביבה להנהלת בתי המשפט. בתוך כך הנהלת בתי המשפט לא קיבלה כלים או הדרכות בנושא זה.
2. בהנהלת בתי המשפט, במכרזי ובתהליכי הרכש, אין מנגנון קבוע ומוסדר לשילוב תקנים סביבתיים או דרישות סביבתיות. סדר הפעולות לשילוב תקנים סביבתיים או דרישות סביבתיות בתהליכי הרכש טרם נלמד ובחלקו העיקרי טרם מיושם.
3. כל המוצרים החד פעמיים שבשימוש המערכת אינם מוצרים מתכלים והם נרכשים במסגרת מכרז ישן (מכרז מספר 5.18 "אספקת מוצרי מזון שתיה וציוד חד פעמי").
4. במכרז הארצי האחרון שבוצע בתחום הניקיון וההדברה, שולבו תקנים סביבתיים בכל הנוגע לחומרי הניקיון (מכרז פומבי 64/19 "אספקת שירותי ניקיון והדברה ביחידות ובאתרי מערכת בתי המשפט". במכרז נקבע כי: "כל החומרים יעמדו בתקנים הישראליים והיו ידידותיים לסביבה".
5. רכישת מוצרי חשמל ליחידות – מדובר במכרז ישן שלא משולבים בו תקנים סביבתיים. מאגף הרכש נמסר כי בשנת 2022 בבחינת מכרז חדש ישולבו תקנים סביבתיים.

המלצה

מוצע כי אגף הרכש יפעל בהתאם להחלטה מס' 5090 ויוודא כי מתוך כלל הוצאותיו השנתיות על רכש משרדי שיעור ההוצאה השנתי המוצא באמצעות מכרזים ירוקים יעמוד לכל הפחות על 20%.

הסברה והעלאת מודעות

אחד המרכיבים החשובים בהפחתת הצריכה הוא שילוב תהליכי הגברת מודעות בקרב העובדים והובלתם לשינוי התנהגותי שיסייע בהשגת היעד.

במערכת בתי המשפט:

- אין פעולות הסברה להגברת מודעות העובדים להשלכות הסביבתיות להתנהגותם במשרד.
- הדרישות מהיחידות לקניית מוצרי חשמל אינן מועברות לידיעת אגף הבינוי לבקרה שתמנע רכישה שלא לצורך, ותעודד רכישה ירוקה.

המלצה

מוצע לקיים פעולות הסברה להגברת מודעות העובדים להשלכות הסביבתיות להתנהלותם במשרד באופן שיביא להתייעלות אנרגטית, לחיסכון כספי ויתרום לקיימות.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

טבלת המלצות

מספר המלצה	ההמלצה	האחריות
1	מינוי צוות משרדי ירוק	בשל החשיבות שהב"ה רואה בתחום הקיימות והחיסכון באנרגיה, אנו סבורים כי יש להקים "צוות ירוק" משרדי שירכז את הטיפול בנושא, ימליץ על שיפור תהליכי עבודה, יבצע בקרות ומעקב אחר יישומן וידווח למנהל בתי המשפט.
2	ניהול מעקב ובקרה אחר צריכת החשמל ביחידות השונות לצורך השגת היעד הלאומי - צמצום צריכת החשמל שיעמוד בשיעור של לפחות 17% עד לשנת 2030.	במסגרת התהליך יונחו מנהלי הבנא"מ לערוך רישום של כל היבטי הקיימות במבנה שבאחריותם, ניתוח נתוני הצריכה של המבנה, שעות עומס, זמנים אופטימליים להפעלה והפסקה של מערכות תאורה ומיזוג. בסיס הנתונים יהווה כלי באמצעותו יפעל אגף הבינוי והלוגיסטיקה להגדרת יעדי התייעלות ושילבי ביצוע לכל מבנה בהתאם למאפייניו.
3	מינוי ממונה אנרגיה מקרב עובדי המשרד	ממונה האנרגיה: יתכלל את סך הפעולות הנעשות בתחום ההתייעלות האנרגטית, ינהל מעקב ובקרה אחר צריכה והוצאות האנרגיה במערכת, יאתר פוטנציאל לפעולות נוספות ויקבע מדדי ביצוע להמשך.
4	מינוי של גורם שיתכלל את הפעולות הנעשות להפחתה בצריכת נייר	מוצע למנות גורם מתכלל שינהל מעקב ובקרה אחר צריכת הנייר במערכת, ירכז את הפעולות שמבצעת המערכת, יבחן השפעת הפעולות בשטח ויאתר פוטנציאל לפעולות נוספות להפחתת צריכת הנייר, באופן שיבטיח עמידה ביעד שהוגדר בהחלטה.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

מספר המלצה	ההמלצה	האחריות
5	רישום בסיס הנתונים של צריכת המים והתשלומים של היחידות השונות.	אגף הבינוי ינהל מעקב ובקרה אחר בסיס הנתונים ובתוך כך יוודא עמידה ביעד להפחתה שהוגדר בהחלטה.
6	בחירת בסיס הנתונים של צריכת הדלק ושילוב אלמנטים סביבתיים לצורך עמידה ביעד ההפחתה שהוגדר בהחלטה.	באמצעות הדאטא יאתר אגף הבינוי פוטנציאל להפחתה, ויבחן אפשרות שילובם של אלמנטים סביבתיים, לרבות השתתפות עובדי המערכת בהדרכות עיוניות בנושא נהיגה חסכונית ובטוחה. מוצע כי תתועדף רכישת רכבים בעלי דירוג אנרגטי נמוך (חשמלי או היברידי). נוכח כוונת מנהל הרכב הממשלתי לרכוש רכבים חשמליים כרכבי שירות עד שנת 2025 מומלץ כי הנהלת בתי המשפט תכין תוכנית הערכות מבעוד מועד.
7	רכש ירוק	מוצע כי אגף הרכש יפעל לוודא כי מתוך כלל הוצאותיו השנתיות על רכש משרדי, שיעור ההוצאה השנתי המוצא באמצעות מכרזים ירוקים יעמוד לכל הפחות על 20%.
8	הסברה והעלאת מודעות	מוצע לקיים פעולות הסברה להגברת מודעות העובדים להשלכות הסביבתיות להתנהלותם במשרד באופן שיביא להתייעלות אנרגטית, לחיסכון כספי ויתרום לקיימות.

דוח ביקורת "ממשלה ירוקה"

תגובות המבוקרים לדוח:

תגובתה של סמנכ"לית בכירה תכנון בינוי ולוגיסטיקה, הגב' גילה שלזינגר:

ע"מ 19- נכון להיום חברת גדיר כבר לא עובדת אתנו, הפסיקנו את ההתקשרות עמה באמצע השנה (הייתה בתאריכי השנים שבהם ביצעתם השוואה) היות ולא ביצעה את תפקידה כפי שכתבת, לכל מנהל בנא"מ ולנו קיימת הרשאה לאתר טרקלין חברת חשמל בו ניתן לבקר ולבחון את המדדים, צריכת החשמל ופערים נוספים כגון מקדם הספק נמוך. במידה ומזוהה פער אנו בוחנים את הסיבה ואף פועלים לטיפול כגון החלפת שנאי, טיפול במערכת בקרה תאורה וכו' ע"מ 20- האם ביצעת נרמול לתעריף החשמל? לדעתי לא נכון להתייחס לעלות בש"ח אלא לצריכה בקילו ואת שעה .

ע"מ 28- נכון לנרמול לכמות רכבים ע"מ להבין האם באמת קיימת ירידה או לא, בנוסף ההערה "מאגף הבינוי נמסר כי בימים אלה הם פועלים להכנת תשתית להטענת רכבים חשמליים בחניות. " חשוב להבהיר כי העמדות החשמליות אינן מיועדות בשלב זה לרכבים ממשלתיים אלא כשרות לרכבים חשמליים פרטיים של עובדי המערכת. בעתיד (ויש כוונה למנהל הרכב) יסופקו רכבי ממשלה חשמליים ואז העמדות ישמשו גם לטעינתם. ע"מ לדיוק את ההמלצה – הב"ה לא רוכשים רכבים אלא מנהל הרכב, נכון להיום כל רכב חדש הינו היברידי.

תגובתו של סגן מנהל בתי המשפט מר קימי אבולעפיה : אין לי מה להוסיף מעבר למה שנמסר ע"י גילה.

